

Brännpunkten

Ärgång 40 Nr 4 November 1982

*Många rykter
om Höganäs*

Gästskribent i detta nummer är
Christer Gladh, börskommentator
på Sydsvenskan i Malmö.
Han ger sin – och aktiespararnas syn
på Höganäs. Missa inte det!

Sid 3–5

*LO-medlem som
gick mot strömmen*

Sid 8–9

En av oss

*De tog pension
vid 60 års ålder*

Sid 14–15

Aktuellt:

Vad tycker du är bra med Höganäskoncernen? Och dåligt?

Sven Andersson,
Skromberga-
verken:

- Det bästa med Höganäskoncernen är att division Metallurgi fortfarande ger en god inkomst så att övrig verksamhet kan hållas igång utan alltför stora personalminskningar.
- Det dåliga är att det blir alltför mycket ryktesspridning i samband med omorganisationer, nu senast på Bygggeramik. Jag tror att det beror på den långsamma beslutsprocessen. Lite mer dynamik från toppen och nedåt hade inte skadat.

Carla Lundh,
Tryckeriet,
Höganäs:

- Det är bra att Höganäsbolaget inte har avskedat några tjänstemän utan istället försökt att skapa nya sysselsättningar till de som blivit övertaliga.
- Mindre bra är att många människor inte längre känner någon trygghet i sitt arbete. De mår helt enkelt dåligt. Job rotation är nog bra. Men den skall vara frivillig - inte påtvingad!

Eber Nyman,
Mineralavdel-
ningen, Bjuv:

- Jag tycker det är bra att koncernen delvis har egen råvarubas för den keramiska sidan. Ur energisynpunkt är det bra att vi också har koltillgångar. Forskning och vidareutveckling inom koncernen ser jag också som positivt.

- Man kan ifrågasätta om koncernen är av den storleken, att det är befogat med nuvarande divisionsuppdelning på tex Eldfast och Bygggeramik. Är inte division ett lite väl stort begrepp i sammanhanget?

- Det är dåligt ställt med att ta tillvara erfarenheter och kunskaper från äldre personer som lämnar bolaget. Här behövs skärpning!

Per Zimmerdahl,
Svampverket,
Höganäs:

- Den stora individuella friheten i arbetet uppskattar jag mest. För den som vill ta initiativ finns inga hinder, åtminstone inte här på Metallurgi. I det avseendet tror jag att Höganäskoncernen är bättre än andra arbetsgivare.

- Det dåliga är frånvaron av offensiva satsningar i den nu pågående bantningen. Arbetstillfällena kommer att försvinna i en bygd som är känslig. Jag tycker för övrigt att även kommunen agerat passivt i det här sammanhanget.

Sonja Larson,
Biblioteket,
Höganäs:

- Bra är, att trots försäljning och krympning av divisioner med övertalig personal som följd, strävar företaget efter att inte säga upp någon. Med hjälp av facket och Trygghetsrådet försöker man istället klara av situationen genom sympatiska åtgärder som förtidspensionering, studier m m.

- Satsningen på den yttre miljön kring Höganäs AB har gett strålande resultat! På våren, när företaget ligger inbäddat i blommande träd och buskar, har man svårt att tro att man jobbar på en tung industri.

- Dåligt är de ständiga omorganisationerna under lång tid, som gör att många människor ej får arbetsro. Det ger bekymmer för framtiden. Hur skall man då kunna arbeta effektivt?

- Långsiktig, övergripande personalplanering har saknats. För mycket folk anställdes under "de goda åren". Och det kommer att kosta tid och pengar att finna den rätta balansen mellan människa-produktion-ökad datorisering.

Peter Hammelfelt,
Svampverket,
Höganäs:

- Hittills har det verkat som om företaget tar ansvar för sina anställda. Och det hoppas jag verkligen att man fortsätter med. För det känns oroligt att bara ha en stor arbetsgivare på orten, som fallet är i Höganäs.

- Det är dåligt att man satsar pengar i företag för att strax därefter sälja dem. Jag tänker närmast på malmöfabriken. Jag anser också att det är dåligt att föra in politik på arbetsplatsen, som man gjorde med fonddebatten. Dessutom var den enbart komisk - alltför många som visste alltför lite deltog i den.

Kjell-Åke Strähle,
Bjuvsverken:

- I motsats till många andra företag har Höganäskoncernen varit mån om sina anställda vid dåliga tider och inte permitterat direkt när det kärvat till sig. Så långt det har varit möjligt har man istället försökt ordna på bästa sätt för personalen. Och det är ju bra.

- Dåligt? Lönerna!

- Skall SKF köpa Höganäs?
 - Skall Boliden köpa Höganäs?
 - Eller skall Höganäs köpa nya företag?
- Jo, allt är "sant". Om man skall tro de många rykten som går bland folk som köper och säljer aktier. En del av dessa rykten når ibland de höganäsanställdas öron, eller fastnar på näthinnan hos dem som läser börskrönikor. Brännpunkten vill gärna ge de anställda

besked om den bild som tex aktieköpare utanför koncernen har på Höganäs. Vi har därför inbjudit Christer Gladh som gästskribent. Christer Gladh är börsskribent på Sydsvenska Dagbladet i Malmö. Han skriver utifrån de rykten som går och en mängd faktamaterial som han samlar på sig i form av årsredovisning, delårsrapporter, företagsanalyser och mycket annat. Stämmer hans bild med din?

Många rykten om Höganäs – köpa eller köpas upp?

- Höganäs. En tråkig och delvis anonym koncern på börsen under 70-talets andra hälft.
- Höganäskoncernen idag. En fortfarande substansstung, konglomeratliknande koncern som långsamt bantar sig ur sitt stora beroende av byggbranschen. Med ökade vinstmöjligheter i sikte.
- Höganäs i morgon? En välkonsoliderad "kassa-ko" med allt starkare metallurgiprofil. Med en alltmer specialinriktad Eldfast division och med ökade krafttillgångar? En koncern som får god draghjälp av den senaste devalveringen.

Så ter sig den generella bilden av Höganäs, en koncern som haft mycket svårt att förränta sitt totala kapital under de senaste åren (6,5–8,8 procents avkastning mellan åren 1976–81). Detta betyder att lönsamheten varit för låg, vinsterna för små. Jämför själva med vad exempelvis inflationen varit under denna tidsperiod.

Snabbare beslut nu

Efter mycket om och men har företagsledningen och styrelsen börjat agera. Beslutsprocesserna har tydligen snabbats upp. Höganäs har kommit igång med den ommöblering och krympning som behövs för att lyfta vinstnivån. Det tunga investeringsprogrammet 1979 och lageruppbygg-

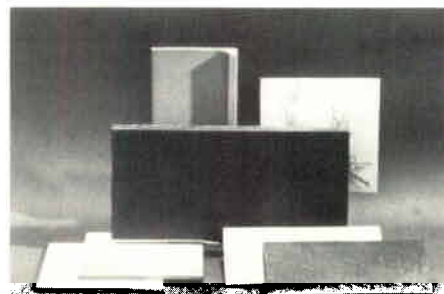

Skall Höganäs köpas upp av något annat företag? Nej, det är knappast troligt, anser Christer Gladh, börskommentator i Sydsvenska Dagbladet.

naden 1980 gjorde åtgärderna än mer angelägna. Att Höganäs, som har fördelar av devalveringar, är på gång har aktiemarknaden redan räknat med, vilket återspeglas i börskursen. Kursen 170 kr (när detta skrivs) kan ju sägas motsvara 340 kr om vi tar hänsyn till aktieuppdelningen – sk split – i slutet av 1980, då det nominella värdet sänktes från 100 kr till 50 kr. En kursättning på kring 350 kr har Höganäs inte haft på börsen sedan 1976. Det var det år då Höganäs senast var på "modet" på Stockholms Fondbörs.

Bådar gott

Men jämfört med 1976 har Höganäskoncernen en annan situation idag. Då fanns över 3200 anställda. Byggmaterialdivisionen svarade för 40 procent av försäljningen. Efter försäljningarna av färgföretagen och takrörelsen kommer kvarvarande keramikrörelse kanske att svara upp mot runt 15 procent av omsättningen. Saneeringsåtgärderna och dess utfall avgör på längre sikt om Skromberga finns kvar i koncernen i mitten av 80-talet. Idag torde cirka 700 färre anställda finnas i koncernen. Den olönsamma takrörelsen har eliminerats. Samtidigt som "kassakossan" järnpulver nu åter ökar i volym, totalt sett. Av delårs-

Höganäs har gjort sig av med sitt stora beroende av byggindustrin. Kvar finns nu bara byggkeramikern.

rapporten framgick ju att volymökningen är 10 procent, och prishöjningar har kunnat genomföras. Det bådar gott för framtiden.

Stora förväntningar

I börskretsar finns stora förväntningar på Höganäs kring just pulvermetallurgins utveckling och potential. Aktiemarknaden vet att järnpulvret står för det helt dominerande resultatflödet. Intresseföretaget Hoeganaes Corporation i USA (20 procent av aktiekapitalet) ses här som en del av järnpulververksamheten. Tillsammans är ju också de båda företagen dominerande på världsmarknaden. Att Höganäs nu åter ökar volymen på pulversidan tas som intäkt för resultatförbättringar. Att svetspulvret (cirka 30 procent) också leveransmässigt ökar tas som vidare intäkt. Men det är kanske nya användningsområden och nya metoder som lockar marknaden mest. Här anar man större potentiell försäljning.

SlipNaxos är på väg att vända förlust till vinst. Vad händer sedan?

Utbyggnaden för ytbeläggingspulvret (nickel- och koboltbaserat) från 250 ton till 800 ton torde dock marknaden ännu inte ha upptäckt. Därtill har marknaden liten kännedom om lanseringen av de finkorniga metalloxiderna.

Sätt att bryta anonymiteten

Företagsledningen i Höganäs skulle kunna göra en aktieorienterad insats genom att informera ytterligare om pulversidan. Om dagens situation, om ambitionerna för morgondagen och de samband som finns. Att stigande stålpriser (EG-kommissionens ambitioner är ju bl a att hålla stålpriserna uppe för att underlätta strukturrationalisering) förbättrar konkurrenskraften för de järnpulverbaserade processerna torde exempelvis inte vara allmänt känt. Ett tips här är att bjuda in börs- och ekonomijournalis-

ter för information. Sådana åtgärder bidrar också till att bryta anonymitetspräglarna.

Mark för 100 miljoner

Åtgärderna på byggsidan har välkomnats av marknaden. Försäljningsgreppen ger ju också ett icke föraktfullt kassatillskott som skall läggas i vågskålen när framtidsmöjligheter diskuteras. Minst 100 miljoner kronor räknar aktiemarknaden med att Höganäs frigör genom försäljningarna. Att Höganäs hyrt anläggningarna på taksidan i 10 år till Mataka, och därmed säkrat hyresintäkter, torde däremot aktiemarknaden ännu inte ha upptäckt.

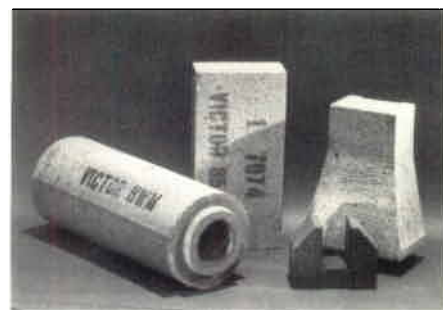
På denna rykteslivliga marknad har för övrigt Höganäs med jämna mellanrum "poppat" upp. Det har talats om SKF:s och Bolidens intresse för koncernen. Beijerinvests ökade aktieinnehav (kan det vara mellan 2,5 och 3 procent av aktiekapitalet idag?) har också satt fantasierna på prov.

Råvarutillgångar i kol och kaolinlera har lockat till rubriker. Och "rikedom" i form av dolda reserver driver fram spekulationer. Dotterbolaget NVSK (eldistribution m m) värderas till 50–60 miljoner kronor – bokföringsvärdet är cirka 2 miljoner kronor!

Värdet av markinnehaven skattas av Hägglöfs (fondkommissionsfirma) till mellan 75 och 100 miljoner kronor. Samma firma räknar för övrigt med att andelen i Hoeganaes Corporation har ett marknadsvärde på bortåt 50 miljoner kronor.

Solid ställning

Sådana belysningar av Höganäskoncernen skall dock inte särryckas för mycket utan ses i sitt strategiska sammanhang. Men Höganäs har en solid ställning. Trots resultatproblemen på senare år har soliditeten (andelen eget kapital av det totala som arbetar i koncernen) inte nämnvärt förändrats. Genomsnittet för perioden 1977–81 är 37 procent. Det är en långt högre snittsiffra än vad börsföretagen i medeltal kan uppvisa. Och ett resul-

Eldfast visar påtaglig resultatförbättring i år. Blir mer specialinriktad i framtiden genom att köpa know-how?

tat av företagsledningens konservativa politik.

Medan rykten och förväntningar här ventileras så är det ingen hemlighet att företagsledningen åtminstone har strävat efter att avyttra SlipNaxos i Västervik. Produktutbytet och minskningen av sortimentet bedöms, tillsammans med personalnedskärningarna, medföra att bolaget redan i år hamnar på 0-nivån, dvs de senaste årens förluster stoppas. Den situationen väntas i sin tur medföra bättre möjligheter till avyttring.

Kursen stiger 1983?

Vad tror man då om 1983 för Höganäs? I den färskaste analysen jag sett (Hägglöfs) bedöms resultatet efter finansnetto hamna i nivån 80–95 miljoner kronor. Då räknas bl a med en resultatförbättring på 15–20 procent för järnpulver. Ett sådant resultat skulle med nuvarande antal aktier innebära en vinst per aktie (efter schablonbeskattning med 50 procent) på 25–29 kronor.

Observera att Hägglöfsanalysen gjordes före devalveringen och att resultatbedömningen därför kan justeras upp cirka 20 miljoner kronor nu. Så mycket bör Höganäs minst kunna öka sin vinst under 1983!

Om dagens vinstmultipel (dvs en akties börsvärde i förhållande till vinsten) som är ett uttryck för aktiemarknadens värdering av vinstutvecklingen, kan tillämpas på nästa års börs skulle det matematiskt motsvara börskurser på 212–246 kr vid 25 kronors vinst/aktie och 265–307 kronor vid 29 kronors vinst/aktie.

Men vinstmultipeln, 8,5–10,6 gånger

vinsten per aktie, är alltid svår att placera rätt på en skala. Varför är exempelvis marknaden beredd att enbart betala 5,5 gånger den väntade vinsten/aktie i Saab-Scania? Och varför hade Höganäs en vinstmultipel på 10–12 under åren 1976–78, då resultaten vek från tidigare år?

Brist driver på kursen

Mot en hög vinstmultipel för Höganäs står bl a det faktum att utdelningstillväxten, procentuellt, varit fallande. Likaså har den årliga effektiva avkastningen (utdelningen plus kursuppgångar) varit väsentligt lägre åren 1977–81 än vad fallet var 1972–81. Om resultatet nu tydligt förbättras kan ju för övrigt dessa teoretiska modeller också användas som ett argument för Höganäs på börsen. Då kan hävdas att potentialen har ökat och att utdelningstillväxten nu blir större. Då byggs större förväntningar in och som ett resultat kan intresset för aktieplaceringar i Höganäs öka. Med tanke på att antalet aktier i bolaget är relativt litet kan lätt en bristsituation uppstå, som verkar kurspådrivande. Och än en gång: devalveringen kan bli en extra krydda för Höganäsaktien.

Inte undervärderad idag

I dagens kursnivå kan sägas ligga förväntningar om vad förändringen av koncernen kan leda till. Med senaste utdelningen på 7,25 kronor och börskursen 170 kronor blir direktavkastningen, "räntan", 4,3 procent. Det ger inte Höganäs positionen bland de främsta högavkastande papperen. Och börskursen ger inte fog för att tala om någon undervärdering idag – om inte en värdering av den synliga substansen till 3/4 är ett sådant uttryck.

Om omdömen i Hägglöfs-analysen – som att Höganäs i morgon är en välkonsoliderad "kassako", vilket jag är benägen att understryka – vinner mera allmän insikt, kan emellertid förväntningarna om koncernen som en attraktiv uppköpskandidat vinna mer terräng.

Ytterligare argument för koncernen

som uppköpskandidat är att inriktningen på metallurgin kan kräva mer omfattande utlandspositioner. Höganäs producerar ju bara i Sverige. 1976 fanns exempelvis enbart 3 procent av de anställda utomlands. Denna andel har nu successivt ökat, men frågan är om graden av internationalisering är tillräcklig för en snabb expansion inom alla nya användningsområden för de olika pulvermetoderna.

Uppköp knappast troligt

Höganäs börsvärde är idag cirka 300 miljoner kronor, oräknat preferensaktierna. Ett bud på 235 kronor per aktie skulle motsvara det synliga egna kapitalet, inräknat hälften av de obeskattade reserverna. Ett sådant bud skulle ge dagens aktieägare bortåt 125 miljoner kronor mer än dagens börsvärde, utan att någon prislapp sätts på de dolda reserverna.

Nu tror jag inte att Höganäskoncernen kommer att köpas upp. Höganäs har en ledande position i världen då det gäller forskning och utveckling inom järnpulverområdet. Med Ernst Herslow som styrelseordförande torde knappast några friare kunna påräkna jakande svar.

Snarare torde Höganäs själva ge sig ut på friarfärd inom kraftsektorn och möjligen också köpa upp kapacitet

Aktieköpare har stora förväntningar på en fortsatt god utveckling för järnpulver.

för de nya produkterna på pulversidan. Kanske köper Höganäs också ett högre know-how för Eldfast?

VD Ernst Geijer har ju också förklarat att järnpulvret är den intressanta biten för Höganäs – och den mest positiva – på sikt. Kunskapen om legeringsmixar är också stor inom koncernen, vilket ytterligare talar för en koncentration för framtiden.

Aktiesparfonden

Höganäs har ju en aktiesparfond för sina anställda med 385 medlemmar i år. Det torde för dig som anställd vara en av de bättre vägarna att öka ditt sparkapital samtidigt som du lär dig mer om sambanden för koncernens ekonomiska villkor.

Hittills har man fått 30 procent tillbaka på varje satsad hundralapp i aktiesparfonden via skattsedel. Men även utdelningar och värdestegringar på din andel i aktiesparfonden behandlas gynnsamt så till vida att de är skattefria efter fem års innehav.

Regeringen kommer att ändra på incitamenten framöver. Därtill har man uttalat att man vill ersätta det med en annan form av aktiesparande. Men så länge det bara handlar om en sänkning av skattereduktionen till 20 procent finns det all anledning att vara med som delägare i koncernen genom denna sparform.

Skuldebrev i stället?

Om ändringarna senare blir mer radikala, bör kanske möjligheten att teckna konvertibla skuldebrev närmare penetreras.

Konvertibla skuldebrev är ett värdepapper som ger ränta. De kan efter viss tids innehav omvandlas (konverteras) till aktier i de utgivande företagen. Det finns skattemässiga fördelar med dessa "konvertibler" så till vida att de räknas som lös egendom och är helt skattefria efter fem års innehav. Därtill finns fördelar ur realisationsvinstbeskattningen när konverteringsrätten utnyttjas.

Framgångsrikt alkoholprojekt på SlipNaxos

Sedan några år tillbaka drivs ett framgångsrikt alkoholprojekt på SlipNaxos i Västervik. Efter ett evigt bollande fram och tillbaka av denna känsliga fråga – där ingen ville ta på sig ansvaret för att tackla problemet med alkohol på arbetsplatsen – har nu verksamheten funnit sina former. Resultatet är imponerande. 17 tidigare alkoholmissbrukare håller sig numera nyktra under långa perioder. Mycket av detta är en kvinnas verk, nämligen sjuksystemen Berit Petersson. Men hon säger:

– Om inte alkoholmissbrukarna hade ställt upp på vårt program så hade det inte blivit något resultat. Saknas viljan, så kan vi inget göra.

Syster Berit, som hon kallas till vardags, var i Höganäs för att berätta för Kontaktgruppen här hur SlipNaxos tacklar sina alkoholproblem. Med var också företagsläkaren på SlipNaxos, Klas Eriksson, och kontaktombudet Nils-Erik Karlsson, för övrigt en av de 17 som ingår i gruppen av tidigare alkoholmissbrukare.

Tar antabus

SlipNaxos arbetar inte med silkesvantar när det gäller personer som har alkoholproblem. Upptakten till projektet var kort och gott att syster Berit – med väl utvecklad kännedom om alla som arbetar på företaget – kallade till sig de kända alkoholmissbrukarna. Hennes budskap var kort och gott: ställer du upp, så skall vi göra vad vi kan för att hjälpa dig.

Hjälpen består i första hand av att individen får ta antabus – ett läkemedel som gör att man inte kan förtära alkohol efter att ha intagit läkemedlet. Gör man det, drabbas man av hjärtklappning, utslag eller andra besvär.

– De första fem veckorna skall perso-

Syster Berit, drivande kraft bakom alkoholprojektet på SlipNaxos, Klas Eriksson, företagsläkare, och Nils-Erik Karlsson, kontaktombud.

nerna, som vill gå igenom den här kuren, ta antabus dagligen. Sedan trappas det ner till varannan dag. Efter 8 veckor ges antabus enbart måndag och fredag om nu inte personen ifråga vill ha det oftare som säkerhet.

Återfall

Verksamheten startade 1979. Som mest har man haft 25 personer, som tagit antabus. Första stora provet kom till julhelgen då man inte jobbade. Skulle det hålla?

– Nej, alla 25 fick återfall. Och det tog ungefär 1 månad innan vi hade "samlat ihop" skaran igen.

– Och visst har det varit en del återfall även sedan dess. Men ju längre perioderna blir mellan återfallen, desto mer kan vi tala om att vi lyckats, säger syster Berit.

Attitydförändring

Alkoholfrågan är onekligen en het potatis. Och det var inte under något allmänt jubel som "Västerviksmodellen" introducerades. Flera ansåg att alkoholproblem är självförvållade och att den här verksamheten var ett typexempel på dalt.

– Men med tiden har attityderna förändrats till det bättre. Och det beror givetvis på att vi har haft framgång. Det är inte trevligt för någon att ha arbetskompisar som är fulla på jobbet eller som inte kommer p g a bakfylla. Visst finns det fortfarande kamrater som, förhoppningsvis i obetänksamhet, delar ut gliringar till dem som går på antabus, typ "jaså, du är en av dom ..."

– I en del fall har vi fått göra så, att de som inte klarar av den pressen får komma hit och ta sin antabus på andra tider. Eller att de får den via arbetsledaren.

Spritfritt

Det är inte bara i frågan om antabus-kurer som syster Berit haft framgång i sitt arbete. Hon föreslog att det skulle vara helt spritfritt inom företaget. Ingen sherry i konferensrummet när det kommer "höjdare" på besök osv. Hon fick sin vilja igenom.

– Det enda jag tyckte var acceptabelt var att pensionärerna, när de avtackas, skall få några snapsar. Två vita och en brun. Och det får dom, om dom vill ha.

– Något måste göras!

Varför sjunker medlemsantalet i Höganäsbolagets Korpidsportförening? Och varför är det så få tjejer med i de olika aktiviteterna?

Det var några frågor som diskuterades vid korpiföreningens årsmöte. Av 218 medlemmar mötte endast ett 15-tal upp, styrelsen inräknad. Det säger en hel del om intresset . . .

Många menade att bantningen, omorganisationer och den allmänna oron i företaget kan ha spelat roll. Man har helt enkelt inte "orkat" engagera sig i korpaktiviteter. Ett bra exempel är handbollssektionen, som nu måste läggas ned. En av anledningarna är att många spelare försvunnit pga bantningen!

Mer information

– Nej, nu måste det göras något, var den samstämmiga uppfattningen på årsmötet.

Styrelsen kommer att aktivera sig själv för att få fler medlemmar. Så nu gäller det för de anställda att hålla ögon och öron öppna. För visst händer det en hel del inom korpen, som passar även dem som inte normalt motionerar. Det skall bli mer information om olika aktiviteter framöver, åtminstone var det årsmötets ambition.

Året som gått

En titt i verksamhetsberättelsen visar bla följande:

Badmintonsektionen har haft en internserie, som samlade 16 par, vilket var 10 färre än föregående säsong. Bolagsmästerskap har hållits och det vanns av Stig Andersson, som finalbesegrade Jan Sjöholm. I herrdubbel vann Boris Johnson/Bengt Streuli överraskande över paret Sten-Åke Kvist/Stig Andersson.

Glada pristagare! Stående fr v: Hans Högestam, Jan Sjöholm, Christer Fridh, Lennart Ahlberg, Ingrid Högestam, Sten Glifberg och Ulf Eklundh. Sittande fr v: Michael Landelius, Stig Ljungberg, Bengt Johansson, Ulf Johansson och Thorsten Nilsson.

Bordtennissektionen har varit representerad i Höganäskorpens serier med fyra lag. Bolagsmästare blev Ulf Eklundh som besegrade Stefan Ahlm i finalen. Ahlm tog – tillsammans med Ferenc Horwath revansch genom att vinna dubbelfinalen över Bertil Lindblom/Bo Andersson.

Stort bowlingintresse

Inom **bowlingsektionen** andas man optimism. Tränings- och tävlingsverksamhet är synnerligen livlig. Många av "våra" spelare har gått vidare till någon av de fyra bowlingklubbar som finns i Höganäs.

Framgångar har noterats under året. Bland annat vann Hasse Johanssons lag i Helsingborgskorpen. Det var femte året i rad som detta lag hamnade på prispallen!

I vårt interna korpmästerskap segrade Göran Lindström. Det är, som sagt, många engagerade i denna sektion. Men det finns plats för fler. Och framför allt tjejer, som är lite dåligt representerade.

Golfen delas?

Fotbollssektionen har inte gjort något större väsen av sig under det gångna året. Men inomhusmästerskap har hållits och det vanns av Eldfast, 1 poäng före Reparatorerna. I Kvällsposten-cupen blev det respass redan i första omgången.

Golfsektionen kommer förmodligen att delas. En för "riktig" golf och en för bangolf.

Bolagsmästare i golf blev Lars Berg,

följd av Ingemar Bengtson och Eric Fridlund.

Handbollssektionen läggs ner tillfälligt, som redan nämnts. Den hade stora bekymmer med att få fram tillräckligt antal spelare under året, samtidigt som man efter flera års framgångar hade avancerat till division 1. Och då gick det som det gick. Av 18 spelade matcher vanns bara en . . .

Motionssektionen aktiverar folk inom olika områden. Motionsgymnastik, cykling, terränglöpning och ryggymnastik har genomförts med skiftande deltagande.

Livlig sektion

"Lär dig skjuta och träffa trevliga kamrater" lär någon ha annonserat någon gång. Dock inte vår **skytte**sektion, som föredrar att träffa tavlan. Sektionens aktiviteter är livliga. Det ordnas mästerskap, månadstävlingar, utbyte med andra företag mm inom eldsjälens Hans Högestams revir.

Hans Högestam vann själv mästerskapet på gevär. Christer Fridh vann på luftgevär.

Tennissektionen har arrangerat mästerskap både inne och ute. Jan Sjöholm blev singelmästare på båda underlagen. Dubbeln vanns av Lennart Ahlberg/Ulf Johansson. Även de var bäst både utom- och inomhus.

Volleyboll tillhörde de mer anonyma sektionerna inom Korpen. Men visst har sektionen en del aktiviteter. Man har bla deltagit i Helsingborgskorpens serie. Försök att få ihop lag till en internserie har hittills misslyckats, men det kanske blir ändring i år?

EM av oss

Rune Sörelid, reparatör:

Hugger i sten – på sitt eget vis!

Fram till den 19 september i år var namnet *Rune Sörelid* på nästan var mans läppar i Höganäskoncernen. Den 54-årige reparatören och LO-medlemmen var nämligen den ende som egentligen gick mot strömmen i vår interna debatt om löntagarfonder. I fyra inlägg förkastade han det förslag till löntagarfonder som LO/SAP lagt fram. "Modigt", tyckte många. "Dumt", tyckte andra. "Vem är han?", undrade flesta. Brännpunkten skall försöka ge svar på den frågan i den här intervjun.

Rune Sörelids vagger stod i Halland, men han växte upp i Redbergslid, Göteborg. Redan i unga år fick Rune och hans bröder lyssna till faderns visdomsord:

– Ni skall alltid ifrågasätta! Ta inget för givet!

Fadern förstod också att utbildning var en bra grund för att kunna ifrågasätta saker och ting. Sönerna fick gå i realskola och blev därmed de enda "siskorna" – realskoleeleverna kallades så – i det arbetarkvarter där Sörelids familj bodde.

Brett register

Med realskoleexamen och faderns visdomsord i minnet gav han sig ut i arbetslivet. Men det skulle dröja ända till 1974 innan han kom till Höganäskoncernen.

– Jag har hunnit med en hel del annat i livet. Under ett 20-tal år arbetade jag inom radio- och TV-branschen, bla med personalfrågor och marknadsföring.

– Jag bytte bransch och var under närmare 10 år resemonter och försäljare i utrustningar för bagerier, dvs

ugnar och andra maskiner. Den sista tiden arbetade jag som egen företagare. Mitt distrikt omfattade södra Sverige samt Tyskland, Schweiz, Danmark och Norge.

I början av 1970-talet krympte marknaden för den här verksamheten otroligt snabbt. Bagerier lades ned, andra slogs ihop osv.

– 1974 drog jag mig ur branschen och började på det reparatörsjobb som jag alltså har på metallurgiska produktionen i Höganäs. Ett jobb, som jag för övrigt trivs alldeles utmärkt med. Det här jobbet behöver man inte ta med sig hem på kvällen på samma sätt som när man exempelvis är egen företagare. Det ger tid över för andra intressen. Jag läser en hel del och tycker mycket om att lyssna på musik.

Du och jag är experter

Så till fonddebatten. Sitt LO-medlemskap till trots gick Rune Sörelid ut och kritiserade fondförslaget.

– Jag vet att jag inte är den ende LO-medlemmen som är negativ till förslaget. Det fick jag bevis för under debattens gång. Det fanns arbetskamrater som tipsade mig om att jag skulle skriva om det och det. Själva ville de inte skriva. Tyvärr. För jag hörde ju i diskussionerna på golvet att många har åsikter i den här frågan – men de vågar inte torgföra dem. De är rädda att göra bort sig när de konfronteras med folk som har andra åsikter.

– En annan undanflykt är att ”det där begriper inte jag, det får experterna ta hand om”. Men vem är egentligen expert? Jo – du och jag!

– Genom att inte ta ställning och våga visa vad man tror banar man väg för liknöjdhet. Och det är det värsta jag vet, säger Rune Sörelid.

Att han lever som han lär vet alla som följde fonddebatten. Sitt eget agerande, inplanterat av fadern för ett halvsekel sedan, summerade han också i ett inlägg med orden ”det fastnar aldrig damm på den som är ute i blåsväder”.

Fackets roll

Det fanns de som menade att Rune

Sörelids inlägg i fonddebatten var ett angrepp mot den fackorganisation som han tillhör.

– Den tolkningen får stå för andra. Jag är inte kritisk mot facket som sådant. Vi behöver ett starkt fack!

– Vad jag inte tycker om är sammansmältningen av fackföreningens huvuduppgift – att företråda sina medlemmar i frågor som rör jobbet – och partipolitik.

– Som det är idag så är det omöjligt för en person med icke-socialistisk ideologi att arbeta inom LO. Tyvärr,

Reparatören Rune Sörelid har tidigare arbetat med marknadsföring, varit egen företagare mm.

för jag tror att facket i sin roll som arbetstagarorganisation skulle bli starkare om synfältet hade vidgats. Jag vet att detta är en röst i öknen, men ändå . . .

Engagemang i jobbet

Engagemang är viktigt, tycker Rune Sörelid. Och det gäller inte enbart i debatter.

– Jag tror att många här på Höganäsbolaget är otillfredsställda med sin arbetsdag. Till stor del beror det på att engagemanget är så svagt, både från chefer och arbetskamrater emellan. Hur ofta får vi höra att vi gjort något bra? Eller dåligt? Alltför sällan! Jag menar inte att vi skall vara ett gäng ”ryggdunkare”, men känslan av att veta, att någon bryr sig om det man gör, är oerhört viktig.

– Bara en så enkel sak som att heja på sina arbetskamrater slarvas det med. Det finns de som, när de kommer in på en avdelning, kan gå raka vägen fram till den de skall snacka med. De övriga kostar de inte på så mycket som en hälsning.

Satsa på utbildning

När det gäller engagemang i jobbet har han själv tagit initiativ.

– För några år sedan anmälde jag mig till en kurs för blivande kontrollrumsoperatörer här på Metallurgi. Jag sa redan från början att jag inte ville arbeta i kontrollrum, eftersom jag vet att det inte skulle passa mig. Men jag tyckte det var ett bra tillfälle att lära mig hela processen för tillverkning av järnpulver.

– Och det var verkligen nyttigt! Som reparatör skiftar man ständigt arbetsplats inom fabriken. För att ha den rätta känslan för jobbet är det nog en förutsättning att ha god kunskap om processen. Jag tycker att den här utbildningen borde vara obligatorisk för alla som arbetar med produktionen!

– Varför inte gå vidare sedan? Vi skulle kanske kunna få lära oss mer om marknaden också? Vad händer när en pulverkvalitet är för dålig någon gång? Vilka stötar får marknadsfolket ta? Sådant borde alla vi i produktionen få lära oss. Då skulle vi kanske kunna mobilisera ett större engagemang. Idag sätter man upp staket i stället. Produktionsfolket skall kunna produktion – inget annat. Marknadsförare skall kunna sälja – inget annat, osv. En helhetssyn på divisionens villkor skulle vi alla må bra av, tror jag.

Hugger i sten

Avslutningsvis bad vi Rune Sörelid ge en beskrivning av vem han egentligen är. Och då citerade han den finske tonsättaren Jean Sibelius livsfilosofi: ”Jag har alltid föreställt mig livet som ett massivt granitblock. Med viljekraften som mejsel hugger man till graniten så, att den får den form man skissat upp. Det är lika viktigt att ha grundritningen färdig innan man börjar hugga i stenen, som det är att ha en skarp mejsel. Vi har alla samma möjlighet att utmejsla vårt liv som vi själva vill.”

Så de som tyckte att Rune Sörelid ”högg i sten” i fonddebatten skall veta att han gjorde det. På sitt eget vis . . .

Löntagarkonsulten – rådgivare åt facket

I olika omgångar sedan våren 1981 har de fackliga organisationerna vid Höganäs AB haft en löntagarkonsult till hjälp. Det är Peter Enström, tidigare chef för LO-skolan Örenäs och numera forskningsdirektör på Arbetslivscentrum, som fungerat som rådgivare åt facket inför olika förhandlingar.

– Ett mycket intressant uppdrag. Och givande, tack vare den stora öppenhet som jag mött på i stort sett samtliga håll, säger Peter Enström till Bännpunkten.

Det var "krisen" kring årsskiftet 1980/81 som aktualiserade frågan om de fackliga organisationerna skulle anlita löntagarkonsult. Från fackligt håll insåg man att koncernen efter fyra månaders resultatmässig djupdykning stod inför omfattande förändringar. Att det också skett förändringar vet alla idag. Försäljning av företag, tjänstemannabantning, krympning av Bjuvsverken mm är talande bevis.

– Jag fick börja med att göra en totalöverblick över koncernens situation. Så här i efterhand kan jag konstatera att min bild av Höganäs är något splittrad. Intrycket av ett typiskt bruksföretag finns kvar. Med "typiskt bruksföretag" menar jag både positiva och negativa saker. Det är positivt att man har ett så uttalat socialt ansvar tex. Det är negativt att så många är så väldigt identifierade med sitt företag, vilket lätt leder till att man överdramatiserar problem. Bruksandan har också tagit sig uttryck i att man är rädd för förändringar och det genomsyrar hela organisationen.

Kom bra överens

Peter Enström tycker att lyhördheten för hans synpunkter har varit stor.

– Det är lätt att tro att en löntagarkonsults enda uppgift är att "rädda jobb". Men det är fel. Jag och mina fackliga uppdragsgivare är helt införstådda med att en verksamhet måste

– Risken finns att Höganäs, efter några magra år, blir mer intresserade av finansiella investeringar än rent produktiva sådana, anser Peter Enström, löntagarkonsult.

vara lönsam för att ha ett berättigande. Det är väl snarare så att det är medlen att nå målet som kan skilja sig åt mellan en företagsledning och de fackliga organisationerna.

– Mitt första mer konkreta uppdrag var förändringarna på Bjuvsverken. Ett förslag från de fackliga organisationerna kom att väga tyngst när man bestämde sig för en ny inriktning. Det är min övertygelse att sådan lyhördhet från ledningen skapar stort förtroende bland de anställda, som därmed blir mer engagerade och känner delaktighet i ansvaret för verksamheten. Nu har ju Bjuv lyckats vända utvecklingen på rätt håll och det måste vara glädjande för alla parter.

Acceptabla beslut

Även i försäljningen av färg- och takrörelserna, liksom keramikutredningen, har Peter Enström varit engagerad:

– I samtliga fall har de beslut som fattats varit helt acceptabla. Det finns dock alltid en rad alternativ och svaret på vilket som är bäst kan man aldrig få. Ett möjligt alternativ var tex

att Höganäs hade köpt en konkurrent på taksidan i stället för att sälja.

– Vad jag saknade i detta sammanhang, liksom för koncernen i sin helhet, var ett längre, strategiskt perspektiv. På den punkten nådde jag inte så långt som jag hade hoppats. Om det beror på att det saknades strategiska planer för koncernen, eller om man inte ville delge mig sådana planer, vill jag låta vara osagt.

Behöver komplettera

– Genom de förändringar som Höganäs nu genomgått bör det finnas goda chanser att förbättra lönsamheten. Jag är lite rädd för att företagsledningen frestas att ägna sig alltför mycket åt finansiella investeringar och mindre åt rent produktiva sådana. Det är en allmän trend åt det hållet för närvarande. Och det kan vara speciellt frestande när man efter några magra år börjar komma på grön kvist.

– Produktiva investeringar behövs inom Höganäs av flera skäl. Dels för att skapa sysselsättning, men framför allt för att Höganäs lever lite farligt genom sitt starka beroende till järnpulvret. Ser man i ett längre perspektiv så skulle det förvåna om den divisionen kan göra så goda resultat år efter år. Omvärlden förändras ju och då gäller det att ha nya produkter att komma med.

Keramer

Det finns flera områden för Höganäs att utforska närmare för att skapa sysselsättning och lönsamhet menar Peter Enström:

– Tillverkning av sinterdetaljer tycks vara nära nog tabubelagt att diskutera. Men det skulle nog inte skada om Höganäs omprövade sin policy och tex undersökte möjligheten att ta upp produktion av detaljer som ännu inte tillverkas av järnpulver.

– Keramer är ett annat stort område där Höganäs kanske kan ha en framtid. Keramer baseras på sådana råmaterial som Höganäs förfogar över.

Genom att förändra råvarornas egenskaper genom olika processer kan de komma till användning inom helt nya områden, bl a inom verkstads- och elektronikindustrin.

– Det vore lämpligt att Höganäs sök-

te samarbete med andra företag för en sådan forskning, säger Peter Enström.

– För de fackliga organisationerna är det en huvuduppgift idag att driva på företagsledningen att satsa pengar på

den här typen av investeringar. Jag menar inte att facket skall komma med nya produktidéer i första hand. Det viktigaste är att ifrågasätta hur koncernen använder sitt kapital, avslutar Peter Enström.

Tänk på hustru, hus och hem – slarva ej med liv och lem!

Uppmaningen i rubriken är inte ny. Tvärtom – den myntades redan i början av 1930-talet. Närmare bestämt på avlöningskuverten för Höganäsbolagets arbetare.

Det var en av 38 uppmaningar som, via lönekuverten, riktades till arbetarna på den tiden. Alla uppmaningarna kretsar kring arbetarskydd. Och fastän det gått ett halvt århundrade sedan de skrevs är många av dem lika aktuella idag.

Att ge uppmaningar om aktsamhet i jobbet, genom att pranta dem på vecolönekuverten, var en idé som föddes i den första skyddskommittén på bolaget, som inrättades i början av 1930-talet.

Det har berättats att dessa uppmaningar blev livligt diskuterade ute på arbetsplatserna. På den tiden var säkerhetsföreskrifterna inte fullt så rigorösa som idag och många faror lurade. Inte minst i gruvorna, vilket återspeglas i samlingen av de 38 uppmaningarna.

Feltolkades

Idén att använda lönekuverten som budbärare förefaller god. Men det hade sina sidor! Just uppmaningen i rubriken lär ha blivit en av de faktorer som gjorde att man upphörde med sina skyddsbudskap. En arbetare, som varit sjuk en längre tid, kunde bara kvittera ut några korvören i lön. Och

så fick han detta budskap! Han lär ha reagerat mycket häftigt . . .

Bästa dräng – inte doktor

Här är några fler exempel på allmänna uppmaningar som skrevs på lönekuverten:

”Ser du spik stå ut på plankan, spetsen genast inåt banka!”

Snabb inrapportering av olycksfall efterlystes redan på 1930-talet:

”Anmäl olycksfallet genast, samma dag är allra senast!”

Tanken med det är ju att eventuella faror skall kunna undanröjas snabbt. Eller, som vår ökände 30-talspoet uttryckte det:

”Om dig själv du lyckats klara, varna andra för din fara!”

En annan uppmaning, som är lika aktuell idag, är denna:

”Minns när turen är som bäst, lyckan är en flyktig gäst!”

Företagshälsovården fick också ett ”erkännande” i följande kluriga formulering:

”Själv är bästa dräng, men minns, sämre doktor inte finns!”

Omtanke om kunden

Många av uppmaningarna kretsade kring arbetet i gruvorna. Som denna t ex:

”Redskap, slängt i mörka gången, skadat fot och ben på mången!”

Att man skall tänka på kunden visste

man redan på den tiden. Och de här orden gällde nog de egna arbetarna också:

”Dynamit bland utläst kol är nog mer än kunden tål!”

Elektrikerna fick sin beskärda del av visdomsord:

”Minns, i regn och ruskigt väder ledes ström av dina kläder!”

Och den här:

”Om elektrisk stöt du fått, anmäl isoleringsbrott!”

Tävling

Skriv 1982 års budskap!

Här har du kunnat läsa hur man skrev på 1930-talet när man ville sprida budskap till de anställda. Hur skulle ett sådant budskap lyda 1982, tycker du?

Det behöver inte nödvändigtvis handla om arbetarskydd. Gnugga geniknölarna, ta humorn till hjälp och författa ditt budskap. Skicka det till Brännpunktens redaktion senast den 19 november. De fyndigaste förslagen – enligt redaktionens bedömning – kommer att belönas. Och publiceras i decembernumret, förhoppningsvis . . .

Ny "produkt" från Höganäs:

Kunnande till salu!

Under en följd av år har Höganäs AB byggt upp ett kvalificerat kunnande inom flera tekniska områden. Främst genom de tekniska avdelningarnas många investeringsuppdrag för koncernens fabriker.

Nu har Höganäs AB börjat saluföra detta kunnande även utanför fabriks-

staketet. Nybildade divisionen NVSK har många intressanta projekt på gång, även om den externa försäljningen ännu så länge ligger i sin linda. Vår Centralverkstad säljer i år tjänster för drygt 4 miljoner kronor till företag utanför Höganäs.

NVSK matar korna!

NVSK symboliserar ett nytänkande inom Höganäskoncernen. Från att tidigare ha varit en renodlad serviceavdelning – kraftdistributionen bortråknad – skall den nybildade divisionen ut och slåss på en hård marknad med sitt kunnande.

– Detta är första året som vi går ut. Budgeten ligger på blygsamma 1,5 miljoner kronor, men det skall bli betydligt mer när vi väl lyckats introducera oss, tror en optimistisk *Lennart Hardenby*, divisionschef.

NVSK:s affärsidé har redan slagit rot utanför Höganäs. Både i industrier och i – lantbruket!

– Vi har utvecklat ett mikrodatorsystem för fodervagnar till lantbruket. Det görs i samarbete med Alfa-Laval. Vår del består bl a av styrutrustningen, som ser till att korna – för vilka fodervagnarna används – får rätt sort och mängd foder vid rätt tidpunkt. Mycket tyder nu på att det här systemet skall kunna användas till utfodring av andra djurarter också.

Samarbete med robotföretag

NVSK har också inlett samarbete med ett företag i Helsingborg, Akro-

nics, som är agent för japansktillverkade industrirobotar.

– Vi svarar för utveckling av styrutrustning till allt som behövs runt omkring för att en robot skall fungera. Vårt samarbetsavtal innebär också att vi utför underhåll och reparationer av dessa robotar.

– Det är den här typen av nischer –

dvs relativt små områden där vi skall hålla ett mycket högt kunnande – som vi letar efter. Marknaden är tuff, och det kommer att dröja något år innan den externa verksamheten når betydande storlek. Men vi känner att vi är på rätt väg. Från att ha börjat vid noll har vi nu flera offertförfrågningar i veckan, säger *Lennart Hardenby*.

Lennart Hardenby, Mats Andersson och Boris Persson med den minidator som rationaliserar utfodringen av djur.

Proffs på energi

Instrument- och Värmeteknik, som ingår i NVSK, heter avdelningen som är "hjärnan" bakom flertalet av koncernens många ugnar. Avdelningen har, med stor framgång, jagat energikostnader på senare år. Detta kunnande har nu kommit en del andra företag till godo. Ugnskunnandet säljes i år för drygt 1 miljon kronor!

– Det första större arbetet i år gjorde vi åt Rörstrands. De hade problem med utfallet av bränt gods och ville därför trimma en av sina ugnar. Vi justerade dragregleringen och monterade in det brännarsystem som vi själva utvecklat, och som används för ett flertal ugnar i Höganäs-koncernen.

– Rörstrands fick vad de eftersträvar, dvs ett bättre utbyte. Dessutom fick de en icke föraktlig oljebesparing "på köpet" och var mycket nöjda! Vi

Proffs på bla energi och ugnskonstruktioner är det här gänget. Frv Uno Nilsson, Kjell Paulsson, Karl-Erik Karlén och Stefan Kovacs.

fick en del tilläggsbeställningar och kanske kan det bli aktuellt att göra fler ugnsombyggnader där, säger Uno Nilsson, chef för avdelningen.

Ugn till USA

Hoeganaes Corporation, järnpulverföretaget i USA som Höganäs äger 20 % av, har beställt en ny ugn från

Höganäs. Konstruktion, el- och instrumentutrustning svarar Uno Nilsson & Co för – ett jobb som är värt 900 000 kronor.

– I år har vi också gjort en brännarin-stallation på en sulfatugn åt finska företaget Kemira Oy. Dessutom har vi några mindre konsultuppdrag åt ett par skånska tegelbruk.

Centralverkstaden säljer för 4 milj kr!

– Verkstaden kan inte hålla på att krympa hela tiden. I så fall skulle det inte ta många år förrän den hade förvandlats till en ren "bonnsmedja", säger Bengt Andersson, verkstadschef.

I år går cirka 20 % av verkstadens jobb till kunder utanför Höganäs AB. I pengar innebär det att verkstaden säljer arbete för 4 miljoner kronor.

Centralverkstaden har fått känna av nedgången i investeringar på senare år. Dessutom har en del av verksamheten divisionaliserats. Reparatörerna, drygt 60 till antalet, lämnade verkstaden för att tillhöra respektive division i mitten av 1970-talet. Sedan dess har antalet yrkesarbetare minskat med ytterligare ett 20-tal och är nu nere i under 100.

– Genom att bedriva extern verksamhet kan vi hålla en högre standard på vår maskinpark, vilket kommer kunderna inom företaget, dvs divisionerna, till godo. Vi får också besked om vår konkurrenskraft, vilket alltid är nyttigt, menar Bengt Andersson.

Egen produkt idealet

Centralverkstadens kunder är bla ASEA i Helsingborg och Carbox i Ystad – båda köper detaljer till pressar. Sunds köper utrustning för cellulosaindustrin. Moving i Åstorp har beställt en del transportutrustning.

– Största beställning för närvarande är montaget av en ugn till Hoeganaes Corporation i USA, berättar Bengt Andersson.

– Idealet vore givetvis om vi hade en egen produkt att marknadsföra, som skulle kunna fungera som "utjämnare" i beläggningsen genom tillfällig la-

gerproduktion. Men någon sådan produkt har vi tyvärr inte . . .

– Att både ägna sig åt intern service och externa uppdrag kan vara svårt ibland. Tex när man skall bestämma vilka uppdrag som skall ha förtur. Det är en fråga som den nya internstyrelsen, bestående av representanter för divisionerna, måste ta itu med snarast. Detsamma gäller omfattningen av externa jobb. Vill man att sådana jobb skall öka måste vi få någon som ägnar sig åt marknadsföring av verkstadens kunnande, påpekar Bengt Andersson.

Bengt Andersson och Sven-Gunnar Svensson synar en produkt som skall säljas till en kund utanför Höganäs AB.

Pension i förtid – en utmärkt idé!

– Man saknar arbetskamraterna, gemenskapen. Men det finns så många andra positiva saker med förtidspension att vi kan rekommendera dem som får chansen att ta den.

Stig Danielsson, Kalle Karlsson och Arne Tideman. Så heter tre pigga förtidspensionärer i Västervik. Åtminstone säger de att de känner sig både piggare och yngre nu än de gjorde för drygt ett år sedan, då de lämnade sina jobb i förtid.

Stig Danielsson har arbetat på SlipNaxos i 46 år. Började med andra ord redan som 14-åring.

– Så visst kändes det lite konstigt att gå i förtidspension nu i vintras. Fortfarande känns det på något sätt som om jag tillhör företaget. Kanske beror det på att man ju får sin pension betald via SlipNaxos och Trygghetsrådet.

– I början hade jag nästan dåligt samvete. Men med tiden har jag kommit mer och mer in i den nya rollen. Och jag trivs utmärkt!

Jobbat på huset

Stig Danielsson berättar att han kände sig ordentligt pressad och nerkörd i den vevan då företaget gick ut med sitt pensionserbjudande ifjol. Han tackade ja efter en tids funderingar.

– Det var mest det ekonomiska som jag undrade över. Det skulle innebära en standardförsämring på 3–400 kronor netto i månaden. Men i sommar har jag tex kunnat göra vid huset själv. Skulle jag ha jobbat kvar på SlipNaxos och lejt bort målningsjobbet, skulle det inte ha blivit billigt.

– Och framför allt så trivs jag med

mitt nya liv. Jag har unga barn, 8 och 13 år gamla, som jag äntligen hinner ägna mig åt. Från att tidigare ha suttit inomhus den mesta delen av dagen har jag sedan i våras vistats utomhus minst 6 timmar om dagen. Då är det kanske inte så konstigt att man känner sig betydligt piggare.

Bridge och bowling

Kontakten med arbetskamraterna saknar Stig Danielsson mest. Men han träffar sina gamla kompisar en gång i veckan fortfarande.

– Vi spelar på trav tillsammans. Jag höll i det där tidigare och har fortsatt med det även efter pensioneringen. Så nu går jag ner en gång i veckan till min gamla avdelning för att prata travtips. Och jobb, givetvis. Intresset för företaget är orubbat.

– Så här långt har jag inte haft några problem med sysselsättningen. Inför vinterhalvåret har jag bestämt mig för att återuppta två gamla intressen, som jag inte hunnit med på de senaste 10 åren. Jag tänker på bridge och bowling. Det skall bli kul, tycker Stig Danielsson.

Friluftsmänniska

Arne Tideman var arbetsledare på Bandavdelningen på SlipNaxos fram till semestern 1981. Då gick han i förtidspension:

– Under semestermånaden kändes allt som vanligt. Men när kompisarna började gå till jobbet igen fick jag lite myror i kroppen. Första veckan efter semestern som jag var hemma kunde jag inte låta bli. Jag var tvungen att gå ner och hälsa på . . .

– Och visst saknar jag kompisarna. Men man måste också komma ihåg att man som förtidspensionär har en massa andra fördelar, som mer än väl kompenserar nackdelarna. Jag själv är en typisk friluftsmänniska och har tex kunnat plocka massor av bär och svamp den här säsongen. Jag gillar också att fiska och det ges ju hur mycket tid som helst till sådana intressen nu.

Inget tryck

Att ta förtidspension vid 60 var inget som ingick i Arne Tidemans planer egentligen.

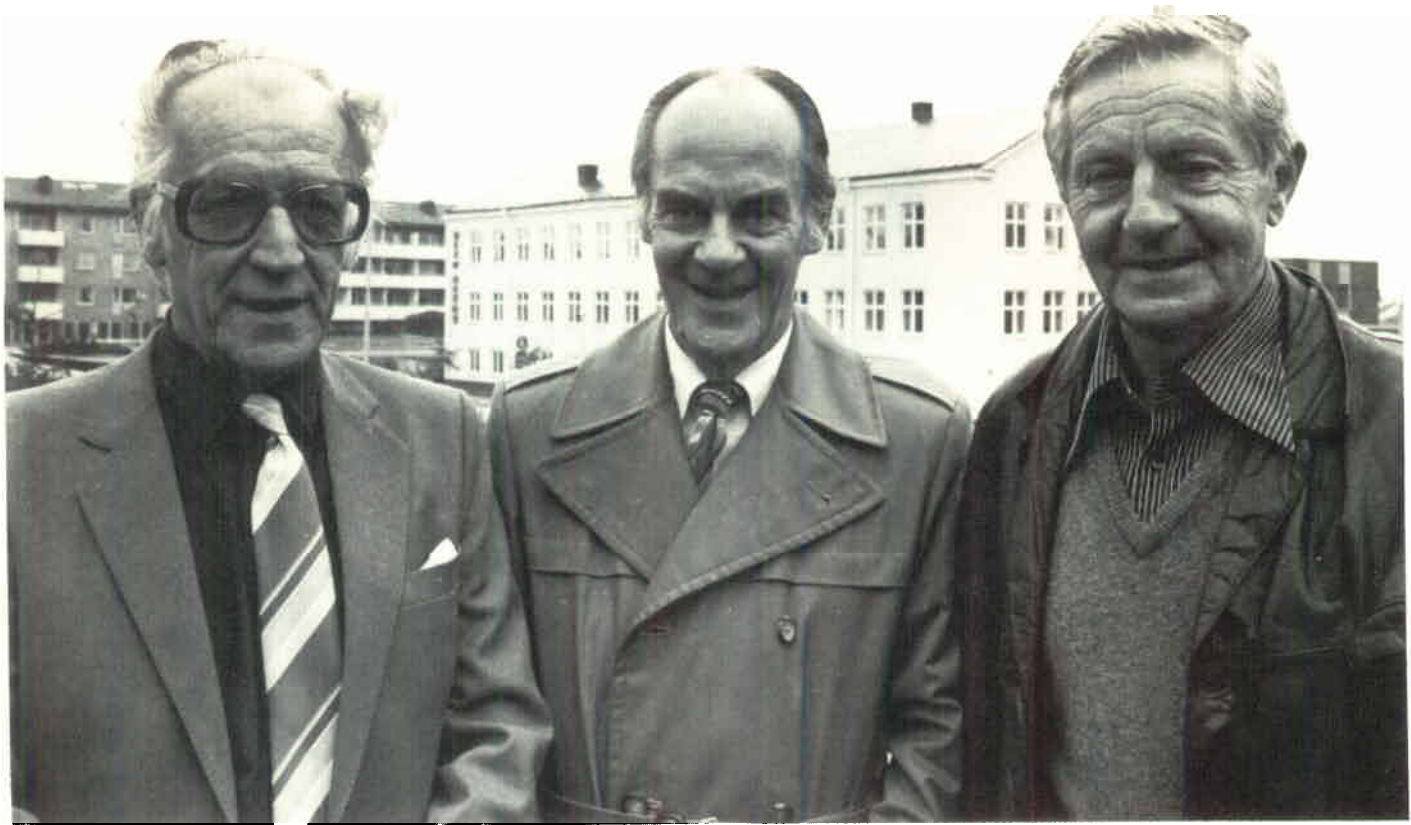
– Nej, jag hade nog tänkt att jag skulle hålla på att arbeta heltid tills jag blev 63 och då så smått börja trappa ner.

– Men så kom då erbjudandet. Först var det tal om delpension, men det hade blivit för stort ekonomiskt avbräck, samtidigt som man skulle ha behövt arbeta halvtid. Alternativet förtidspension var mycket bättre.

– Beslutet att acceptera erbjudandet var helt mitt eget. Något tryck från yngre arbetsledarkollegor var det aldrig tal om, fast vi alla visste att antalet arbetsledare skulle minskas. Men visst funderade jag lite på det också. Hade jag stannat kvar så är det troligt att någon av de yngre hade fått lämna sitt jobb. När jag kunde få sluta på så goda ekonomiska villkor fanns det ingen anledning att tveka, tyckte jag.

Kalle var först

Kalle Karlsson var den förste som nappade på erbjudandet om förtidspension. Hans betänketid var kortare än en halvtimme!

Enligt kyrkobokföringen har Stig Danielsson, Kalle Karlsson och Arne Tideman blivit ungefär ett år äldre sedan de gick i förtidspension. Men de känner sig yngre nu!

– Ja, jag tyckte det var så pass förmanligt att det inte gick att säga nej. Dessutom visste jag att jag inte skulle få några fritidsproblem.

– Jag var ju också klubbordförande i SIF när erbjudandet kom. Och jag rådde nog de flesta att tacka ja, tror jag. Några var oroliga för att de inte skulle ha något att göra när de förtidspensionerades. Men jag har träffat dem efteråt, och nu säger de att de aldrig ångrade att de, trots viss tvekan, tog erbjudandet, berättar Kalle.

Våra egna pengar

Kalle Karlsson tycker att konstruktionen av förtidspensionen, dvs att det är företaget och Trygghetsrådet, inte samhället, som betalar, är bra.

– Vi behöver inte känna det som att vi ligger samhället till last. Pengarna kommer till stor del från Trygghetsrådet, som förvaltar pengar som vi tjänstemän avstått från i löneförhandlingar. Så egentligen är det våra egna pengar som vi får ut nu.

– Om vi i 60-årsåldern inte hade lämnat företaget så kanske det hade blivit

ett flertal dåligt utbildade människor i 40–50-årsåldern som hade fått gå. Och vilken chans skulle de haft på dagens arbetsmarknad . . . ?

Marktjänsten

Det är inte bara förtidspensionärerna som är tacksamma för erbjudandet. Såväl Stig Danielsson, Arne Tideman som Kalle Karlsson berättar om hur de numera delar marktjänsten i hemmet med sina respektive äkta hälfter på ett annat sätt än tidigare. Att handla, städa, laga mat m m har blivit ett nytt inslag i de tre herrarnas liv så här i sextioårsåldern.

– Det gäller att vara förutseende, säger Kalle Karlsson, och avslöjar att han precis före sin pensionering installerade en diskmaskin . . .

Pensionärsträff

Det var ett gemytligt samtal som Brännpunkten hade med de tre pigga pensionärerna. Det kom inte enbart att handla om livet som pensionär utan en hel del gamla minnen från fö-

retaget berättades också.

– Varför inte ordna en träff för alla som gick i förtidspension från Slip-Naxos förra året, undrade vi.

Och det visade sig att Arne Tideman och någon kollega till honom varit inne på den tanken redan i somras. Men då var alla pensionärer bortresta. Kanske kan det bli något i höst. Och varför inte på företagets initiativ?

Goda råd

Det är inte slut med förtidspensioneringarna inom Höganäs-koncernen ännu. Ett nytt erbjudande har gått ut inom Höganäs AB för tjänstemän och arbetsledare i åldern 55–59 år om att få gå vid 60 års ålder. Vi frågade trion i Västervik vad de hade för goda råd att ge till den som befinner sig i valet och kvalet:

– Fundera igenom din situation ordentligt! Se till att få betänketid, men inte hur lång som helst! Tänk efter vad du skall göra med din fritid om du tar pension! Räkna med att din inkomst blir lite lägre, men att det finns andra värden i livet än pengar!

Inte lönsam, men trivsamt!

I augusti i fjol gick *Margareta Cederström*, som arbetade på Informationsavdelningen, i förtidspension. Nu skulle hon ägna sig åt barnbarnen på heltid. Möjligen skulle hon syssla lite med bokbindning. Riktigt så blev det inte . . . Sedan maj i år driver hon och kompisen Maud Wrede en liten affär i Viken.

– Det blev långtråkigt att passa barnbarnen (inget ont om dom) jämt, säger Margareta. Två dagar före nyårsafteon, tror jag det var, sade jag till mig själv: Nä, nu måste jag göra någonting. Så jag ringde till Maud och frågade om vi inte skulle ta och öppna en liten affär i gamla gästtrummet. Och hon svarade ja utan att tveka!

– Jag har alltid tyckt om att gå på auktioner så det föll sig naturligt att vi skulle sälja gamla prylar. Och det skulle vara saker man kan använda. Lite nytt blev det också. Affären heter förresten Gammalt och Nytt.

– Vi började med att åka till England – där finns ju massor av antikvitetsaffärer – och köpte lite grejor. Först tänkte vi enbart satsa på stolar och småbord. Men just borden var nästan

Allsköns prylar kan du hitta hos Margareta i Viken. Varje eftermiddag, utom lördagar, har hon öppet.

omöjliga att få tag på så nu har vi allt möjligt. Glas, porslin, skålar, speglar, lampkronor, silver, bridgebord och mycket annat. De mesta hittar vi på auktioner runt om i bygden. Är det trasigt eller flagar färgen fixar vi till det. Lutar av, målar om. Bror Carl, min man, är väldigt duktig på att reparera och elektrifiera, fortsätter Margareta.

Kommer det några och köper då?

– Vi har ju inte direkt annonserat mer än satt upp affischer i affärer i Viken. Så det har varit mest sommar-gäster som har tittat in. Många ungdomar kommer också. Vi driver ju inte affären i vinstintresse, menar Margareta, utan för att det är så roligt. Som sagt, inte är den lönsam. Men trivsamt!

– Vilket kaempehul, sa danskarna

En hel busslast med danskar och svenskar anlände en höstdag till Billesholm och dagbrottet Albert. Det var folk från Länsstyrelsens naturvårdsenhet i Malmö och motsvarande i Danmark, Växtekologiska institutet i Lund och olika friluftsmyndigheter. Varje år åker dessa människor ut på en tvådagarsstur – alternerande Danmark och Sverige – för att studera platser, intressanta ur naturvårdssynpunkt.

Med dagbrottet Albert ville svenskarna visa grannlandet hur man återställer naturen till ursprungligt skick. Det är ju Länsstyrelsen som ger tillstånd till sådana här ingrepp i naturen. Och naturligtvis är de angelägna om att det återställs enligt vissa regler.

Arne Gustafsson, Kjell Ekdahl och Lars Olsson från Mineralavdelningen berättade och visade kartor mm om lerbrytningen och återställandet. In-

Intresserade naturvårdsmänniskor från Danmark och Sverige lyssnar på Arne Gustafsson när han berättar om dagbrottet Albert.

teresset var stort och frågorna haglade över herrarna. Inga problem med språket där, inte. Hade det inte varit

för att dagsprogrammet redan var fulltecknat hade besökarna säkert stannat resten av dagen.

Höganäs fick beröm för årsredovisningen

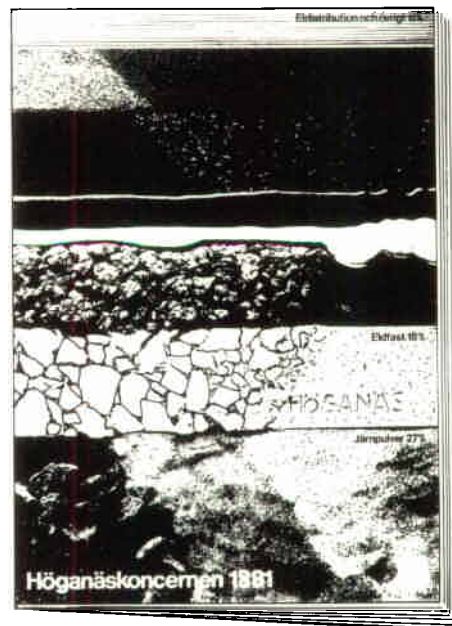
Höganäskoncernen har fått en ny utmärkelse!

Den här gången för sin årsredovisning för 1981, vilken av tidningen Aktiespararen bedömts som "synnerligen aktieägarorienterad". Och med det menas att både nuvarande aktieägare, och sådana som tänker köpa, har en hel del matnyttig information att hämta i vår årsredovisning.

Faktum är att Höganäs delar sjundeplatsen i den rankinglista över svenska börsföretags årsredovisningar, som Aktiespararen synat i sömmarna. Be-

dömningen har gjorts så, att årsredovisningarna har fått en poäng för vart och ett av 22 olika ämnesområden som de behandlat tillräckligt ingående. Högsta poäng fick Alfa Laval med 20. Höganäs kom, tillsammans med en del andra företag, på sjunde plats med sina 16 poäng. Och lämnade text ett företag som Volvo efter sig i prislstan.

Ära dem som äras bör. Ekonomi- och informationsavdelningen har utarbetat 1981 års årsredovisning i samarbete.

Nytt kakel blir succé?

”Hav&Land”. Så heter en ny kakelserie som Höganäs håller på att presentera på marknaden just nu. Mycket talar för att den blir en succé. Säljan eller aldrig har en ny produkt från Höganäs, inom byggkeramikens område, fått ett så positivt mottagande.

– Poängen med den här kakelserien är att kombinationsmöjligheterna är oändliga. Det är arkitekterna som bestämmer helhetsmönstret. Och ”Hav&Land” lämnar verkligen fritt fram för fantasin, säger *Stig Lodén* på division Byggkeramik.

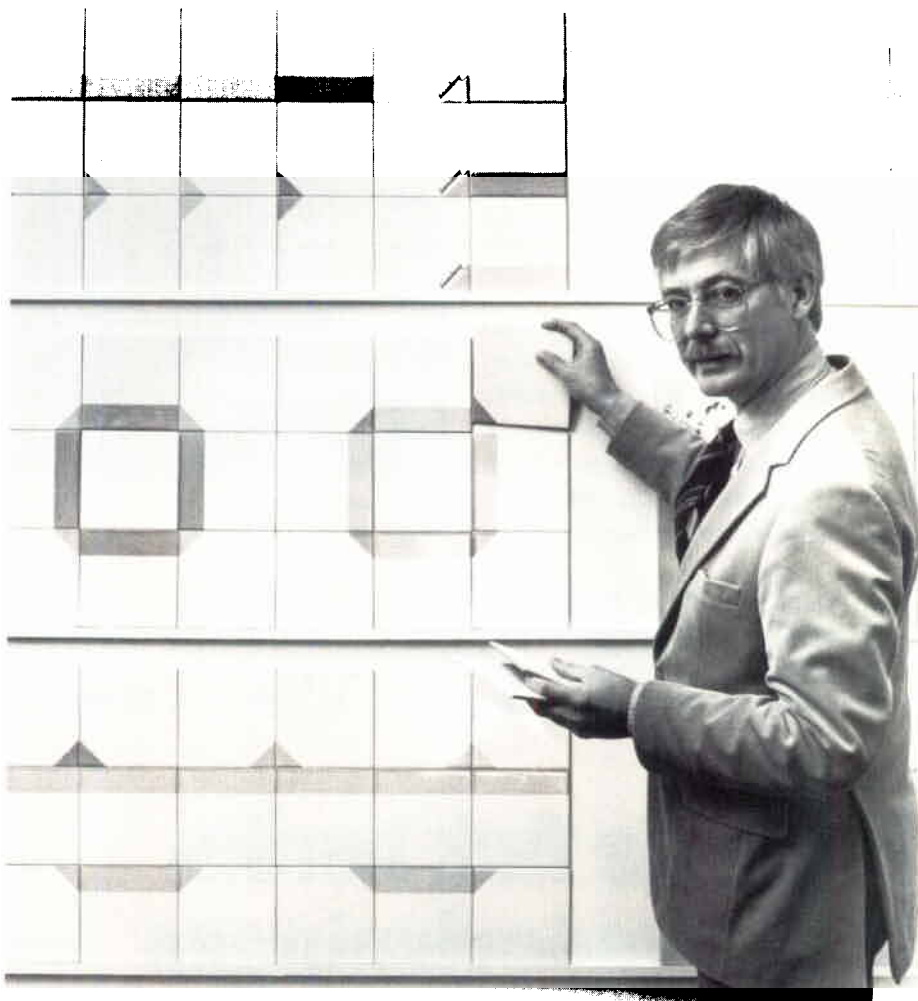
Den som får en platta ”Hav” och en platta ”Land” i sina händer har nog svårt att förstå att det här kan handla om något succébetonat. Men har man 10 av varje ligger man snart på knä och börjar kombinera . . .

Hav och Land är sk dekorplattor med vitt som basfärg. Land har fått dekorfärg i ena hörnet, Hav fyra centimeter utmed en sida. Varje platta finns med fyra dekorfärger: rosa, gul, blå och grön. Allt i pastellfärger och tillverkat med en speciell teknik som gör att glasyren skiljer sig från mängden. Men sådant skall man inte skriva om. Det skall ses . . .

Idén i tunnelbanan

Hav och Land är mönsterskyddade. Mönstren har skapats av **Lena Anderson**, inredningsarkitekt på företaget Svenska Rum i Stockholm. Idén lär ha fötts en tidig morgon, i tunnelbanan på väg till jobbet. Det var för drygt ett år sedan.

För ungefär en månad sedan premiärvisades plattan för ett 80-tal särskilt inbjudna i Höganäshuset i Stockholm. Och omedelbart stod det klart

Hav och Land kan kombineras i det oändliga. Stig Lodén visar några mönster.

att Höganäs nu kunde erbjuda något annorlunda.

– Vi har sedan länge haft förfrågningar från arkitekter om plattor som lämnade fritt för skapande från deras sida, dvs det skulle inte vara dekorplattor med givna mönster typ blomrankor. Nu har de fått vad de vill ha och det blev omedelbart en stor efterfrågan, berättar Stig Lodén.

Budgeten för 1983 ligger på 3000 kvadratmeter ”Hav&Land”. Men eftersom det rör sig om en dekorplatta

skall man lägga till en betydligt större kvantitet vanliga vita plattor. Om mottagandet ute hos ”gräddan” av Sveriges arkitektkontor, som besöks under oktober–november, blir lika varmt som i Höganäshuset är det dags att byta ut frågetecknet i rubriken mot ett utropstecken.

Vi kan tala om att ”Hav&Land” även säljs till privatpersoner. Startskottet för den kampanjen gick den 30 oktober, även då i Höganäshuset i Stockholm.

Fonder – enbart för män?

Löntagarfonder – är det en fråga enbart för män?

Ja, man kan undra. I Höganäskoncernens interna debatt gjordes 108 inlägg av de anställda. Endast ett av dessa var undertecknat av en kvinna, nämligen Ingegerd Nilsson, tjänsteman. 51 skribenter deltog, varav tre "kollektiva" i form av styrelserna för SIF-klubben Höganäs, SALF-klubben Höganäs, och Fabriksklubben i Bjuv.

Förespråkarna för löntagarfonder var flitigast med inlägg. De svarade för 56 av de 108 inläggen, alltså något mer än hälften. Motståndarsidan hade 45 inlägg. 7 inlägg handlade om annat än direkt ställningstagande.

Flitigast med pennan på förespråkarnas sida var Fabriksklubbens ordförande Hans Nilsson med sina sju inlägg, lika många som Sven Hedén, motståndare till LO/SAP-förslaget, hade. Även ekonomidirektören Olle

Rinné bidrog med sju inlägg.

Bengt Silfverstrand, riksdagsman (s) och tjänstledig från företaget, svarade för sex inlägg, vilket också koncernchefen Ernst Geijer gjorde. Förespråkarna i debatten var 30 till antalet, motståndarna 16. Fem skribenter tog inte ställning till förslaget i sina inlägg.

10 blad sammanställdes under maj-september, omfattande totalt 42 A4-sidor.

Dockan Ann åker på en blåsning!

Bättre arbetsmiljö. Så heter kursen som årligen utbildar bla skyddsombud, ledamöter i skyddskommittén, arbetsledare och konstruktörer. Enligt arbetsmiljölagen skall arbetsgivare och arbetstagare svara för att dessa får goda kunskaper om arbetsmiljön. Och det är Utbildningsavdelningen som på uppdrag av MAU (Koncernarbetsmiljökommitténs arbetsutskott) arrangerar de här kurserna. Minst en gång per år. Den 27 september samlades 11 anställda i Västra Matsalen för att få sin grundutbildning.

Kurserna är koncerngemensamma och håller på i fem dagar, normal arbetstid. Lärarna eller handledarna kommer från vår egen Medicinska och Tekniska företagshälsovård.

Kenneth Nilsson på NVSK blåste tydligen till ordentligt... Kolla Anns bröstorg!

Ämnena som behandlas på kursen är bla: Vad är miljö?, arbetsskador, kemiska hälsorisker, bullermätning och bullerbekämpning. Första hjälpen vid olycksfall. Där ingår praktiska övningar hur man ger konstgjord and-

ning. Gummidockan Ann blev – bokstavligt talat – ordentligt uppblåst av lungstarka räddare. Hans Lindau och Kjell Åraas talar om arbetstrivsel, en viktig bit i arbetsmiljön. Som sista punkt i programmet står arbetsplatsundersökning. Efter genomgång delar man upp sig i grupper och går ut i fabrikena för att omsätta teorin till praktik.

Utbildningen är planerad så att skyddsombuden ska vara verksamma en tid innan de går kursen. På så sätt får de erfarenhet som väl kommer till pass inför utbildningen.

Vid behov genomföres också specialkurser inom tex ergonomi, kemiska hälsorisker om man tycker det är nödvändigt. MAU beslutar om dessa kurser en gång per år.

ISSN 0345-1801

**Brännpunkten
Höganäs-koncernens
personaltidning**

Ansvarig utgivare: Marianne Quist
Layout: Evert Danielsson
Tryckeri: AB Boktryck
Copyright: Höganäs AB
Höganäs

REDAKTION Bo Olausson-
Annika Jagaeus

LOKALA MEDARBETARE:

Division Metallurgi Karl-Axel Engström,
Höganäs
Kjell Lundgren,
Bohus

Division Eldfast Hardo Aamisepp,
Höganäs

Mineralavdelningen Maica Edvinsson,
Bjuv

Division Byggkeramik Husse Kvist,
Skromberga

Division NVSK Tommy Björk,
Höganäs

HANDÖLSPRODUKTER

Handöls Tälj-
stens AB Einar Larsson
Handöl

Division Slipmaterial Sune Johansson,
SlipNaxos Västervik

Teknisk avd Ingvar Olsson,
Höganäs

AB Höganäsarbeten Gunnar Andersson
Höganäs

Invandrarfrågor Laszlo Aranyos,
Höganäs

HUVUDMAN

Koncerndelegationens Arbetsutskott
Ansvarig utgivare

REDAKTIONSKOMMITTÉ:

De anställdas representanter

från LO: Jonny Paulsson, Höganäs
Arne Rosqvist, Bjuv

Hans Larsson, Skromberga

från CF: Jan Sjöholm, Höganäs

från SIF: Lars-Olle Andersson, Skromberga

från SALF: Bo Wernberg, Bjuv

Redaktionen

Vid adressändring: Fäst ovanstående etikett med din gamla adress på det adressändringskort som finns på posten. Skriv sedan din nya adress på avsedd plats på samma kort och sänd till

Brännpunkten
Höganäs AB
Box 501
263 01 HÖGANÄS

Telefon 042/38000

UTGIVARKORSBAND

Vid obeställbarhet returneras försändelsen till avsändaren, som svarar för returportot

Höganäs